

	10. www.cspi.uz – Chirchiq davlat pedagogika universiteti rasmiy veb sayti 11. www.ziynet.uz – Uz.Zienet kutubxonasi bazasi 12. www.edu.uz – O‘zbekiston Respublikasi ta’lim portali 13. https://www.natlib.uz/ -O‘zbekiston milliy kutubxonasi
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “ 29 ” 08 dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: U.Sh.Ismatov CHDPU, “Tasviriy san’at va dizayn” kafedrası v.b. dotsenti.
9.	Taqrizchilar: O‘.N.Nurtoev - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti Tasviriy san’at kafedrası mudiri p.f.n., dotsent B.B.Baymetov –CHDPU, “Tasviriy san’at va dizayn” kafedrası p.f.n. professori.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**RANGTASVIR I
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 10Q000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi: 110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi: 60111200 – Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi

Chirchiq – 2023

Fan/modul kodi RangT109	O'quv yili 2023-2024	Semestr 1-2	ECTS - Kreditlar 5-4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Rangtasvir I	120	150	270
2.	I. Fanning mazmuni. Fanning asosiy maqsadi - rangtasvir barcha tasviriy san'at turlarining; asosi sifatida kelajakda tasviriy san'at o'qituvchisini rangtasvir fani nazariyasi va amaliy ko'nikmalari bilan qurollantirish, ijodiy qobiliyatini o'stirish, tasviriy san'atga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, hamda pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iboratdir. Fanning vazifasi - bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini badiiy jixatdan tarbiyalash, ularning badiiy didlarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlari bilan chuqur tanishtirish, ularni nafasat borasidagi fikr va mulohazalarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlarini ko'rish va tushunish kunikmalarini xosil kilishdan iborat. Shuningdek, tapabalariga, bo'lajak rassom pedagoglarga ko'rib-kuzatib, taxlil qilib to'g'ri tasvirlash, atrof muxitni, borliqni idrok etish, rang sezish, rangtasvir asarlarini yaratish malakalarini shakllantirishdan iboratdir. Realistik rangtasvir ishlash san'ati borliqni xaqqoniy obrazlarda ifoda etish maxoratini rivojlantirishni uz oldiga maqsad qilib qo'yadi. II. Amaliy qism (amaliy mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-semestr 1-mavzu. Rangtasvir xaqida tushuncha. Realistik rangtasvirning maqsad va vazifalari. Xolis fonda 2-3 geometrik jismlardan tuzilgan sodda natyurmort ishlash (Grizayl). Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 2-mavzu. Gipsli geometrik jismlardan tuzilgan natyurmortning rangtasvirini cheklangan ranglarda bajarish (Akvarel). Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning			

4.	V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg'ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. • ijodiy ishlar yaratish
5.	VI. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishni topshirish.
6.	VII. Asosiy adabiyotlar: 1. X.E.Sultonov. Rangtasvir (Akvarelda natyurmort ishlash). O'quv qo'llanma. T-2019. 2. Ankabayev R.T. "RANGTASVIR" / o'quv qo'llanma. T. "ISHONCHLI HAMKOR", 2021. 3. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir. O'quv qo'llanma. "Nazokathon ziyo print". Chirchiq-2023. 4. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir (Grafik materiallarda tasvirlash). Elektron darslik. № 232-354 VIII. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Tolipov N., Abdiraslov S., Oripova N. Rangtasvir (1-qism). Toshkent, 2002. TDPU 2. Tolipov N., Abdiraslov S., Oripova N. Rangtasvir (2-qism). O'quv qo'llanma, Toshkent., 2003. TDPU 3. Abdiraslov S., Tolipov N. "Rangtasvir" O'quv qo'llanma, Toshkent, 2005. "Bilim" 4. Sultonov X. "Rangtasvir" (grizaylda ishlash) metodik qo'llanma TDPU rizoqrafida-2014 5. S.Abdiraslov, N.Tolipov Rangtasvir "Bilim" O'MKHTM 2005. 6. S.Abdiraslov, N.Tolipov Rangtasvir Darslik. Toshkent. "Innovatsiya-ziyo", 2019 7. B.Barber "Full course of the drawing", Barselona-2014. 8. Ankabayev R.T. "Rangtasvir" / elektron darslik 2021. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga oid dasturlar va elektron ma'lumotlar bazalari uchun olingan guvohnoma (DGU 10825). 9. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir Grafik materiallarda tasvirlash). nomli elektron darslik, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga oid dasturlar va elektron ma'lumotlar bazalari uchun olingan guvohnoma (DGU 22776). X. Axborot manbaalari

	Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1-semestr 1. Geometrik shakllardan tuzilgan natyurmortni grizaylda ishlash. 2. Gips naqshli rozetka ishtrokida natyurmortning rangtasviri (gul bargi va ko'za, mevalardan iborat natyurmort kompozitsiyasi) ishlash. 3. Murakkab xolatdagi turli mato burmalari bilan gullar ishtirokida natyurmort 4. Uy-ro'zg'or buyumlari va sabzavotlardan tuzilgan natyurmortning rangtasviri 5. Xaykaltarosh Mikelanjeloning David xaykali boshi bulaklari bilan natyurmort 6. Hayvon va parrandalarning ranglavxalari. 2-semestr 1. Mavzuli murakkab natyurmort. 2. Samovar, choynak, piyola va mevalardan tashkil topgan murakkab bo'lmagan natyurmort. 3. Inson boshini kesib ishlash usulida ranglavxa (etyud) mashq qilish 4. Oq fonda gullar, meva va sabzavotlarning qisqa muddatli ranglavxasini bajarish. 5. Anik xarakterga ega bo'lgan bosh namunasining ranglavxasi 6. Inson qomatidan ranglavxalar bajarish (Akvarel).
3.	IV. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: “Rangtasvir” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba; O'quvchilarni tasviriy faoliyatga o'rgatishning mazmuni va xususiyatlari, tasviriy san'atga o'rgatishning didaktik tamoyillari, tasviriy san'atga o'qitish jarayonida rangtasvirning ishlash mazmuni, metod va texnologiyalari orqali bilimga ega bo'ladi. Milliy va jahon tasviriy san'at tarixiga oid ma'lumotni bilish, tasviriy san'at tarixi va nazariyasi, rangtasvir qonuniyatlari, portret xarakteristikasini o'rganish. Rangtasvirni o'qitish jarayonida o'quvchilarni estetik jihatdan tarbiyalash, oddiy geometrik shakllardan boshlab insonning qomatini tasvirlay olishgacha, tasviriy san'at asarlarini yaratishda ranglavhaning ahamiyati, mashg'ulotlarini tashkil etishda san'at asarlarini tahlil eta olish ko'nikmalari hosil bo'ladi. Maxsus maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyatga o'rgatish mashg'ulotlari uchun, maxsus maktablarda tasviriy san'at darslari uchun ishlanmalar tayyorlashni, yaxshi o'zlashtiruvchi va iqtidorli o'quvchilar bilan individual darslar olib borish, tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonini taxlil etish, o'quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish to'g'risida malakalariga ega bo'lishi kerak.

	tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 3-mavzu. Gips rozetka va uy ro'zg'or buyumlaridan tashkil topgan natyurmortning rangtasvirini ishlash. Gips rozetka va uy ro'zg'or buyumlaridan tuzilgan natyurmort kompozitsiyasini qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 4-mavzu. Kontrast rangli jismlardan tashkil topgan mavzuli natyurmort ishlash. Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 5-mavzu. B.Mikelanjeloning David xaykali boshining bo'laklari ishtirokida tuzilgan natyurmort rangtasviri (burun, quloq, lab, ko'z). David xaykali boshining bo'laklaridan tuzilgan natyurmort kompozitsiyasini qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 6-mavzu. Yorug'likka qarshi qo'yilgan mavzuli murakkab natyurmort kompozitsiyasini ishlash. Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri
--	---

aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

2-semestr

1-mavzu. Rangi bir xil, turli tusdagi buyumlardan tuzilgan natyurmort kompozitsiyasini kontrast fonda ishlash.

Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

2-mavzu. Interier ko'rinishini tasvirlash.

Xona interieri formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

3-mavzu. Dekorativ usulda har xil buyumlardan tuzilgan natyurmort rangtasvirini ishlash.

Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

4-mavzu. Sodda buyumlardan tuzilgan natyurmortni turli grafik materiallardan foydalanib ishlash (applikasiya, mozaika v.k.).

Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

5-mavzu. Aniq xarakterga ega bo'lgan bosh namunasi (Appolon, Venera, Gatamelatta, Sokrat, Gudon, Zevz). ishtirokida tuzilgan natyurmort rangtasviri.

Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

6-mavzu. O'ziga xos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portreti rangtasviri. (Akvarel).

O'ziga xos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portretini qog'ozga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlarning to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Portretidagi soya va yorug'lar to'g'ri topilganligi. Akvarel bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Naturaning xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi.

Amaliy mashg'ulotlar maxsus dastgohlar va laboratoriya buyumlari: geometrik jismlar (Kub, shar, silindr, prizma, konus), uy-ro'zg'or buyumlari (ko'za, xum, choynak, piyola, lagan, samovar va xokazolar.), gips rozetkalar, gips bosh namunalari, gips bosh, inson bosh suyagi kabi jixozlar bilan jixozlangan o'quv ustaxonalarda o'tkazilishi zarur. Yuqori kurs uchun qiyofachi taklif etilishi hamda haykallar bilan jixozlanishi kerak. Shuningdek multimedia qurilmalari bilan jixozlangan bir akademik guruxga ikki yoki uch professor-o'qituvchi tomonidan tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi xar bir talabaga individual yondoshib dars o'tish maqsadga muvofiq.

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ta'limni bajarish uchun darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganishi; tarqatma materiallar bo'yicha amaliy ishlar bajarishni o'rganish; maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash; talabaning o'quv-ijodiy ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish; tavsiya etiladi. Mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha talabalar A3 formatda, qog'oz, mato, akvarel, guash, akril, moybo'yoq bo'yoqlaridan foydalanib vazifani ranglavhalarini topshiradi.